

חולין קלא

משה שווערד

1. ספר שחיטת חולין

גמ': ה"ג דאתו לידי בטבלייהו, וקסבר האי תנא מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיון. פירש"י דזכה בהם מן ההפקר שהרי קדם, ל"א שמסר לו את הטבל לזכות בתרומה שבו, עיין פר"ח סי' ס"א סק"ו שכתב דלשון ראשון של רש"י ס"ל טובת הנאה אינה ממון ולפיכך יכול לזכות מן ההפקר, ולשון שני של רש"י ס"ל דטוה"נ ממון ולפיכך אין יכול הכהן לזכות בו, יעוי"ש (וע"ע בהגה' מהרצ"ח).

2. מהר"ץ חיות מסכת חולין דף קלא עמוד א

רש"י ד"ה כמי שהורמו דמיון זכה בהם מן ההפקר ל"א שמסר לו הטבל לזכות בתרומה. נ"ב עי' פרי חדש יו"ד סי' ס"א ס"ק י"ז שכ' דללשון ראשון דרש"י ס"ל טובת הנאה אינה ממון ומפ"ז יכול לזכות מן ההפקר. וללשון שני של רש"י ס"ל טובת הנאה ממון. וא"כ אין יכול הכהן לזכות בדבר שיש לבעלים חלק בו ומפ"ז פירשו דנתנו להם הבעלים ע"מ שיזכו בתרומה ועי' טעם המלך בהגהותיו לשער המלך הל' אישות דהתעורר מדוע לא כ' כן רש"י למעלה על הך דהמתנות דמוקי ג"כ הגמרא דאתו לידיהו וקסבר מתנות שלא הורמו כהורמו ופרש"י שם בפשיטות דזכה במתנות מן ההפקר. והנ"ל דכוונת רש"י בב' לשונות הללו על ענין אחר דהנה אנו קי"ל בתרומה חטה אחת פוטרת כל הכרי. ואולם הרישב"א ספ"ב דקדושין מובא ג"כ במשנה למלך פ"ו מה' מתנות עניים אע"ג דחיטה אחת פוטרת. היינו לפוטרה שלא יהיה טבל אבל מ"מ מצות נתינה לכהן מילתא אחריתא היא בפני עצמה שחייב לתת לכהן שיעור נתינה עכ"פ וא"כ לפי' ראשון דמצות נתינה לכהן דאורייתא הוא שיעור הקצוב א"כ פרש"י לנכון דזכה מן ההפקר אבל א"א דלא כשיטת הרישב"א ותוס' רי"ד רק כשיטת התוס' דשיעור נתינה ג"כ אין מן התורה א"כ איך יכול הכהן לזכות דלמא אין הבעלים רוצים להפריש רק כל שהוא ומפ"ז פרש"י בלשון ב' שמסר לו הטבל לזכות בשעור התרומה אשר רוצה להפריש. אבל לעיל דמירי במתנות דנתינה דידהו מפורש בתורה ומפ"ז מפרש רש"י בסתם דזכה מן ההפקר וז"ב:

3. תוספות מסכת חולין דף קלא עמוד א

דאתו לידיה בטבלייהו וקסבר האי תנא מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיון - ומשעת הרמה ואילך היינו מכי אתו לידיה אפילו בטבלייהו ...

4. רש"י מסכת חולין דף קלא עמוד א

וס"ת - [1] אע"פ שאינו לאכילה ולא לדבר שיבא לידי אכילה ולבי מגמגם למאי תנייה הואיל ותנא דאפי' בהמה טמאה לוקח מהו.

5. חידושי הרשב"א מסכת חולין דף קלא עמוד א

והא דקתני ספר תורה [2] פי' הרמב"ן ז"ל דהא קמ"ל דאפילו ספר תורה שאין גופו ממון ואינו אלא לראיה שבו ומילי לא מיקנו בכספא אע"פ כן לוקחין אותו בהן ע"כ.

6. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף קלא עמוד א

וספר תורה. כבר עמד ע"ז רש"י למאי תנייה. ויעוי' ברמב"ן ורשב"א דר"ל דס"ת הו"ל כעין שטרות דאין גופו ממון, פי' דאין משלם על הקלף אלא על האותיות. ותמוה טובא דלכאורה הו"ל גופו ממון, ואף אי משלם על האותיות, מאי איכפת לן.

ויעוי' בטור (חו"מ סי' צז) שהביא בשם הר"י ברצלוני דבע"ח מותר לגבות מס"ת, דכך פירש לדברי הברייתא כאן, דס"ת לא קאי אכהן שיכול לקנות ס"ת, אלא אסיפא דגובים ממנו גם מס"ת. והנה דעת התורת חיים בסוף סנהדרין היא דמי

שכתב ס"ת ומכרו או שאבד צריך לכתוב ס"ת אחר, והקשה הג"ר יצחק אלחנן דא"כ איך בע"ח יכול לגבות ס"ת, הרי הוא מבטל ממנו מצוה, ומוכיח מזה דלא כתו"ח, אלא כיון שזכה לכתוב, קיים המצוה.

7. חתם סופר מסכת חולין דף קלא עמוד א

ההוא ליואה דהוה חטף מתנתא פירש"י מיד תינוקות וכן פ"ל לקמן קל"ג ע"א האי כהנא דחטף מתנתא ע"ש נראה משום דאי שלחו הבעלים ביד גדול לכהן א"כ כבר זכה לו וה"ל כאלו בא ליד כהן וחטפו ממנו וה"ל גזלן גמור וא"נ חטפו מיד הבעלים עצמם ועדיין לא זכה הכהן מ"מ הרי גזל טובת הנאה של בעלים. אע"כ מיירי שהבעלים כבר מסרוהו ליד קטן להוליכו לכהן ואין זכין לקטן ולא זכה לכהן האחר והחוטף מידו לא הוה כגזלן הכהן וגם לא כגזלן טובת הנאה של בעלים כיון שכבר מסרה לקטן ועוד ביד קטן אבידה מדעת היא כדאיתא בב"ב פ"ז ע"ב ומטעם הקטן עצמו אין בו אלא גזל דרבנן ובט"ה לא גזרו כנ"ל דעת רש"י ז"ל:

8. ספר שערים מצויינים בהלכה

מספקא ליה אי איקרו עם אי לא איקרו עם. ועי' במג"א (סי' קכו סק"ג) דמה שאומרים כהנים עם קדושין כאמור, דאין מלת כהנים דבוק למלת עם, לומר שהם שלוחים של עם קדושין, שהרי קי"ל כהנים שלוחי דרחמנא ניהו [עי' קידושין כג:]: אלא כלומר כהנים הנקראים עם קדושין, אע"ג דעם סתמא לא איקרי כדאיתא בפרק הורוע, עם קדושין אקרי כדאיתא במס' יומא (מא:): דכוידידי שני שהכהן גדול מתודה על פרו היה אומר כפר כו' אני וביתי ובני אהרן עם קדושין. וצ"ע מכאן דמספקא ליה לגמ', אלא דבמחצה"ש מפרש, דכוונתו להא דלקמן (קלב:): דכהנים פטורים מזרוע ולחיים וקיבה, משום דכתיב (שפטים יח-ג) "מאת העם", ולא מאת הכהנים.

9. דף על הדף חולין דף קלא עמוד א

בגמ': רב כו' מספקא לי' אי איקרו עם. הגר"ש לנדא בהגהתו לשו"ת נו"ב (תנינא או"ח סו"ס פ"ז) העיר לפי מש"כ הרמב"ם בהקדמתו שמשום כן נקרא תורת כהנים - "ספרא דבי רב", שרב הוא אשר חיבר תורת כהנים. אם כן קשה דבתו"כ (פ' אחרי פרק ח') דריש: אשר יכפר אלו לוויים, ולא הביא הדרשא דיכפר אלו עבדים.

וכתב דמטעם זה נטה רש"י מפירוש הרמב"ם, וכתב לעיל ס"ו ע"א דלהכי נקרא תורת כהנים ספרא דבי רבי משום שהי' שגור בפ"י תלמידי הישיבה - בי רב.

10. תוספות מסכת חולין דף קלא עמוד א

מעשר עני המתחלק בתוך הבית - דוקא נקט המתחלק בתוך הבית דשני דיני מעשר הם אחד מתחלק תוך הבית ואחד מתחלק בתוך הגרנות כדמשמע בפ"ב דנדרים (דף פד:): ואותו המתחלק תוך הגרנות אין לבעלים בו טובת הנאה אלא באותו המתחלק בתוך הבית ובספרי מפרש להו מקראי כתוב אחד אומר מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך והנחת אלמא צריך להניחו בגורן ובאין עניים ונוטלין אותו וכתוב אחד אומר כי תכלה לעשר וגו' ונתת ללוי וגו' אלמא בתוך הבית מחלקו מדכתיב והנחת הא כיצד עד הפסח שהוא זמן גשמים ואם מניחו בחוץ נפסד מחלקו בתוך ביתו וזה מעשר עני המתחלק בתוך הבית מכאן ואילך שהוא ימי הקיץ מניחו בחוץ בגרנות ועניים באים ונוטלין אותו.

11. תוספות מסכת חולין דף קלא עמוד א

יש בו טובת הנאה לבעלים - נראה דדבר שיש בו טובת הנאה לבעלים אפילו בא עני ולקחו מוציאין מידו ודבר שאין בו טובת הנאה לבעלים לקחו אין מוציאין מידו ומיהו אם לא לקחו ובא עני ושאלו ממנו אם ירצה לא יתן לו דקרי ליה לעיל ממון שאין לו תובעין ואם היה צריך ליתנו לתובעו א"כ הוי יש לו תובעין.

אבל למ"ד טוה"נ אינה ממון ודאי דמהני תפיסה, וכ"מ בביאור הגר"א [סי' ס"א סקכ"ב] וכן נקט הפר"ח בספרו חיים ע"ד הרמב"ם [פ"א ממתנ"ע ה"ח] דכל מה שכתבו התוס' דלא מהני תפיסה היינו דוקא למ"ד טוה"נ ממון. [ולפי"ז הקשה שפיר ע"ד התוס' דהא למ"ד טוה"נ אינה ממון ע"כ צריך לפרש דבהני דאין לבעלים טוה"נ אין הבעלים יכולין לעכב, דאל"ה ליכא שום נפק"מ בין הני דיש לבעלים טוה"נ ולבין הני דליכא לבעלים טוה"נ דהא בתרווייהו מהני תפיסה ויכול הבעלים לעכב, וא"כ למ"ד טוה"נ אינה ממון הדרא קושית התוס' לדוכתי דאמאי קרי ליה לעיל למתנ"ע ממון שאין לו תובעין.

אולם מתסתימת לשון התוס' וכן ממשמעות דברי הר"ן (שכתב רק בסו"ד ולמאן דאמר טוה"נ ממון וכו' משמע דעד השתא דיבר הר"ן למ"ד טוה"נ אינה ממון) משמע דאף למ"ד טוה"נ אינה ממון לא מהני תפיסה, וכ"מ באו"ש פי"א מזכ"י ומתנה, ובעמק הנצי"ב על הספרי פ' נשא [במדבר פרק ה' פסוק י'] שכך הבינו כונת התוס', וע"ע בקובץ ביאורים עמ"ס חולין אות ס' שביאר בזה דאף למ"ד טוה"נ אינה ממון, מ"מ יש לבעלים בהם קנין ע"מ להקנות ולפיכך לא מהני תפיסה, יעוי"ש. (ולפי"ז ודאי דלא קשה כלל קו' הפר"ח הנ"ל).

אמנם הרמב"ם בפ"ב [מתרומות] הט"ו כתב בזה"ל: ולא יטול אותן אחר שהורמו אלא מדעת הבעלים שהרי הם של בעלים ליתנן לכל כהן שירצו, שנאמר "ואיש את קדשיו לו יהיו" ואם לקחן שלא מדעת בעלים זכה בהן, שאין לבעלים בהן אלא טוה"נ, וטוה"נ אינה ממון, עכ"ל. הרי להדיא מבואר ברמב"ם דהך נידון אי מהני תפיסה בדבר שיש לבעלים טוה"נ מיתלי תלי בפלוגתא דטוה"נ ממון הוא, ולהלכה דקיי"ל דטוה"נ אינה ממון מהני תפיסה.

שם: ארבע מתנות עניים שבכרם, הפרט והעוללות והשכחה והפאה וכו' כולן אין בהן טוה"נ לבעלים וכו' מעשר עני המתחלק בתוך ביתו יש בו טוה"נ לבעלים וכו'. ובתוד"ה מעשר מבואר דאיכא תרי דיני מעשר עני, אחד המתחלק בתוך הבית דבזה איכא טוה"נ לבעלים, והאחר המתחלק בתוך הגרנות דבזה אין לבעלים טוה"נ, ובספרי מפרש לה מקראי, כתוב אחד אומר "מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך והנחת" וכתוב אחד "כי תכלה לעשר וגו' ונתת ללוי" הא כיצד עד הפסח שהוא זמן גשמים ואם מניחו בחוץ נפסד מחלקו בתוך ביתו וזה מעשר עני המתחלק בתוך הבית מכאן ואילך שהוא ימי הקיץ מניחו בחוץ בגרנות ועניים באים ונוטלין אותו, עכ"ד. והנה מלשון התוס' הי' משמע דאירי דוקא בתרי תבואות, אולם בר"ן נדרים דף פ"ד ע"ב מבואר דבאותה תבואה עצמה יש חילוק דבימות הגשמים מחלקו בתוך ביתו והנותר ממנו בימות החמה מניחו בגורן, יעו"ש.

ובעיקר החילוק בין היכי דאיכא בהו טוה"נ לבעלים לבין היכי דליכא בהו טוה"נ לבעלים מבואר בתוס' ובר"ן דבדבר שיש בו טוה"נ לבעלים אפילו בא עני ולקחו מוציאין מידו, ודבר שאין בו טוה"נ לבעלים לקחו אין מוציאין מידו, מיהו אם לא לקחו ובא עני ושאלו ממנו אם ירצה לא יתן לו דקרי ליה לעיל ממון שאין לו תובעין, ואם הי' צריך ליתנו לתובעו, א"כ הוי יש לו תובעין, עכ"ד.

והנה מש"כ התוס' בדבר שיש בו טוה"נ לבעלים אפילו בא עני ולקחו מוציאין מידו, כתב היש"ש [סי' ח'] והמנ"ח [מצו' רט"ז] דכ"ז הוא רק למ"ד טוה"נ ממון הוא,

13. תוספות פסחים דף לח/א

אתיא לחם לחם - הקשה הר"י דאורלינ"ש כיון דילפינן לחם לחם דבעינן מצה שלכם אמאי איצטריך לעיל למעוטי שלא יצא בטבל מי שאיסורו משום בל תאכל חמץ כו' תיפוק ליה דבעי' שלכם וטבל אינו שלכם דהא אתרוג של דמאיי דמכשרי ב"ה כלולב הגזול (סוכה דף לה:): מפרש התם משום דאי בעי מפקר לנכסיה והוי עני וחזי ליה השתא נמי שלכם קרינן ביה משמע דטבל גמור לא חשיב שלכם ותו' ר"י אתרוג של טבל לא חשיב שלו כיון שצריך ליתן ממנו לכהן וללוי ובעינן שיהא כל האתרוג שלו אבל מצה שאם אכל כל כך שאם היה נותן ממנו תרומה או מעשר ממה שאכל אכתי אכל

שיעור מצה חשיב שפיר שלו ורשב"א תירץ דאיצטריך לעיל קרא להיכא שמה שיפריש יהיה שלו כגון אם הוא כהן או לוי או ישראל עני ונטל ממנו ככר תרומה ומעשר ראשון דשלכם קרינן ביה:

14. שו"ת שאגת אריה (ישנות) סימן צו

אומר אני דאאל"כ כדברי הרשב"א דע"כ א"א מוצא לעולם שיהא מעשר עני לבעלים דאפילו הוא עני א"א לעכב המעשר עני שלו לעצמו כדתנן ברפ"י דחולין (ד' קלא) מעשר עני וכו' אפילו עני שבישראל מוציאם אותו מידו ויליף לה התם מקרא.

15. שיטה מקובצת מסכת כתובות דף כו/א

אבל ראיתי בחידושי יבמות פ' יש מותרות מהם גדול מתלמידי הרא"ה ז"ל שכתב וז"ל ת"ר תרומה לכהן מעשר ראשון ללוי דברי ר"ע ור"א בן עזריה אומר לכהן וכו' ופרש"י ז"ל דאף לכהן סוגיין מוכיחא בהדיא דפלוגתא דרבי עקיבא ורבי אלעזר בן עזריה היינו בדין תורה מקמי דלקנסינהו עזרא וכן פרש"י ז"ל בכאן ונפקא מינה למידע במאי קנסינהו עזרא דרבי עקיבא סבר דמדאורייתא ללוי דוקא שהרי לויים כתוב בפרשה הילכך כי קנסינהו עזרא היינו דליתבו אף לכהן ורבי אלעזר בן עזריה סבר דאילו מדאורייתא אף לכהן שהרי הכהנים נקראו לויים בכ"ד מקומות הילכך קנסא דעזרא היינו דלא ליתבו אלא לכהן דוקא ומשום דאיהו איירי כדין תורה אתמהינן עליה לכהן ולא ללוי דאילו לבתר דקנסינהו עזרא מאי תמיה איכא והיינו מאי דמיית' ליה מקראי וכ"ת כיון דמדאורייתא לרבי עקיבא ללוי דוקא ולא יצאו ידי נתינה בכהן היכי מצי עזרא לאפוקי דין תורה י"ל דהכא ממונא הוא והפקר ב"ד הפקר ואוקמינהו לפירות ברשותיה דכהנים כאילו הוה זידהו ויש שסבורין מדוחק קושיא זו דרבי עקיבא לית ליה קנס עזרא כלל דאיהו לא הוה מצי לאפקועי דין תורה ולפטור מידי נתינה על ידי כהן שלא כדין תורה והיינו האי עובדא דלקמן דאהדריה רבי עקיבא לפתחא דגתא דר' אלעזר בי קברי כי היכי דלא ליתבן ליה לר' אלעזר בן עזריה דהוה כהן מעשר ראשון דקסבר ר' עקיבא דאפילו השתא דבתר עזרא לא קנסינהו עזרא ללויים בהא דלא מצי למעבד הכי ואי ס"ד דהשתא מודה ר' עקיבא דקנסינהו למיתן אף לכהן שפיר מצו יחייב לרבי אלעזר ואמאי מהדר ליה פתחיה בי קברי והא בורכא

16. תוספות מסכת כתובות דף כו עמוד א

אין בתר דקנסינהו עזרא - ולר"ע דקודם קנסא הוי דוקא ללוי בתר קנסא אף לכהנים אבל לר"א בן עזריה דמקמי קנסא הוי אף לכהן בתר קנסא הוי לכהן דוקא והא דמעשר ראשון חזקה לכהונה אתיא כר' אלעזר בן עזריה ולא כר"ע

17. רמב"ם הלכות מעשר פרק א הלכה ד

אין מוציאין מעשר מיד הכהנים שנאמר כי תקחו מאת בני ישראל וכן כל מתנות כהונה אין מוציאין אותן מכהן לכהן, * ועזרא קנס את הלויים בזמנו שלא יתנו להן מעשר ראשון אלא ינתן לכהנים לפי שלא עלו עמו לירושלים.

18. רדב"ז (שם)

ארץ מותר לאדם להיות
חר כך מפריש תרומה
ערין ממקום על מקום
ושי בניס תקנינה ואפשר שעל פי הדיבור עשה. ועדיין ל"ת שאלות שעלו
אח"כ מה היו נותנין להם חלק שבזכותם צמקדש והלא לא היה להם
חלק ונחלה בארץ. ונ"ל שהקנס היה על דרך זה שאם יבואו כהן ולוי
ליטול המעשר שיתן אותם לכהן ולא ללוי אבל אם בא הלוי לבדו ולנה
ישראל ליתן לו הרשות בידו דבהא לא קנסינהו ונמלאו הלויים מתפרנסים
ומתקיימים הכתובים והקנס:

19. ריטב"א על מסכת יבמות דף פו/ב

וא"ת כיון דמדאורייתא לר"ע דוקא ללוי היאך אפשר לקנוס עזרא שיתנו לכהן כלל שהרי לא יצאו ישראל ידי נתינה וי"ל
כיון דממונא הוא הפקר ב"ד הפקר ואפקוה רבנן למעשר מן הלויים ואוקמינהו ברשות כהנים ועשאום כשלוחי' של לויים:

• ועיין ברשימות שם. דנחשב דנתון כבר ללויים ואח"כ, מדין הפקר ב"ד הפקר, נתון לכהנים

20. ספר מנחת חינוך - מצוה שציה - אות טו

והנה מצוה זו ליתן ללוי מעשר ראשון הוא פלוגתא בגמרא בכמה מקומות [יבמות פ"ו ע"ב], עיין בכסף משנה כאן ה"ד, דר' עקיבא סובר דדוקא ללוי ולא לכהנים, ור' אלעזר בן עזריה סובר דגם לכהנים... והלכה כר' עקיבא מחבירו, א"כ דוקא ללויים. ומבואר בגמרא כמה פעמים דעזרא קנסינהו ללויים דלא יתנו להם רק לכהנים, והר"מ כתב כאן, ועזרא קנס את הלויים בזמנו שלא יתנו להם מעשר ראשון, אלא יתנו לכהנים לפי שלא עלו עמו לירושלים, עכ"ל. ונראה מדבריו שלא קנס אותם אלא בימיו היינו בדורו לבד, והכסף משנה הקשה על זה דמבואר בגמרות אלו, ביבמות פ"ו ע"ב ובכתובות כ"ו ע"א, דאף לדורות קנס...

והיאך היה יכול לעקור מצות עשה מכל וכל שאין צריך ליתן ללוי שהוא מצות עשה ודבר המפורש בתורה, וע"י ביטול מצוה זו נתבטלה עוד מצות עשה דידוי מעשר, כמבואר במשנה סוף מעשר שני ובר"מ פ"א ממעשר שני הי"ג דיוחנן כהן גדול העביר הודית המעשר, ועי"ש הטעם כיון דאין נותנים ללוי ובידוי כתיב וגם נתתיו ללוי, עי"ש, אם כן נעקרו שתי מצוות של תורה. ולע"ד נראה דמזה יצא להר"מ סוף פ"א דתרומות דסובר דתרומות ומעשרות בזמן הזה ואף בזמן עזרא הוא רק מדרבנן, א"כ הכל ניחא, כיון שהוא רק מדרבנן הם אמרו והם אמרו. ולענ"ד מה שכתב הר"מ דעזרא קנס הלויים בזמנו, ולפי פירוש הכסף משנה דהיינו שהיו בדורו, הוה ליה לכתוב קנס את הלויים שבזמנו, והיה משמע דקנס הלויים שהיו בדורו, אבל עתה נראה לפרש דעזרא קנס הלויים בזמנו, היינו כל ימי הבית שני נקרא על שם עזרא כלשון הר"מ בסוף פ"א דתרומות, בזמן הזה ואפילו בימי עזרא וכו', דהפשט דהיינו בזמן בית שני, א"כ כאן נמי קנס בזמנו היינו אף בבית שני, מ"מ כיון דהכל, ההפרשה והנתינה, הוא רק מדרבנן, הם אמרו והם אמרו, וגזרו דלא יתנו להם, אבל בבית השלישי שיבנה במהרה בימינו דיהיה הכל מן התורה דיהיה ביאת כולם, בודאי יתנו ללויים ולא נעקרה מצוה מן התורה, ושייך שפיר לכתוב קנס הלויים בזמנו וכו'. ואפילו אם נאמר כפירוש הכסף משנה, עכ"פ נכונים דבריו לשיטות שהוא רק מדרבנן, אך לשיטת הראב"ד פ"א דתרומות הכ"ו דתרומות ומעשרות בימי עזרא ובזמן הזה הוא מן התורה, א"כ עזרא קנס אותם ועקר מצוה המפורשת בתורה וגם מצות עשה של וידוי, צ"ע מאד כמו שכתבתי. והנראה לפי השיטות שהוא מן התורה, ומבואר סתם דקנס אותם בלא זמן קצוב, קנס אותם אפילו בבית השלישי תוב"ב, והוי עקירת מצות עשה לעולם, אבל לשיטת הר"מ ניחא, ובאתי רק לעורר.

a. ספר עינים למשפט [יבמות שם]

21. ספר שערים מצויינים בהלכה

עולא הוה יהיב מתנתא לכהנתא. פרש"י בת כהן אפילו אשת ישראל, דכיון דקדושה לית להו דאינן אסורים לזרים הרי מותרת בהן, ולא דמי לתרומה, ואי משום (שופטים יח-ג) [וכרש"י נסמן בטעות] "ונתן לכהן", קסבר אפילו כהנת במשמע. וכ"כ הר"ן. וברמב"ם (בכורים פ"א הי"א) כתב שהמתנות שנותנין לנקבות כזכרים חמש מתנות, חרומה ותרומת מעשר וחלה ומתנות בהמה וראשית הגז, ומנין אני אומר שראשית הגז ניתנת לכהנת, שהרי נאמר (ראה יח-ד) "ראשית דגנך תירושך ויצהרוך וראשית גז צאנך תתן לו", מה ראשית דגן ניתנת לנקבות כזכרים אף ראשית הגז ניתנת לנקבות כזכרים. ופירש במשל"מ דכיון דילפינן מקרא שניתן לכהנת, ניתן אפילו נשאת לישראל, דלא דמו לתרומה דאיכא בהו קדושה, וכמש"כ רש"י

שם: עולא הוי יהיב מתנתא לכהנתא וכו' דבי ראב"י תנא כהן ואפילו כהנת הוי מיעוט אחר מיעוט וכו'. עיין בחי' רעק"א על השו"ע [סי' ס"א סעיף ח'] שכתב דנפק"מ לענין שאר מתנ"כ כגון רה"ג דליכא התם מיעוט אחר מיעוט, דאליבי' דעולא דדריש "כהן" ואפילו כהנת ה"ה לענין שאר מתנ"כ דכתיב "כהן" דרשינן ואפילו כהנת, אבל אליבי' דראב"י דבעלמא דריש "כהן" ולא כהנת" א"כ בשאר מתנ"כ א"א ליתן המתנות לכהנת, [ועיין רמב"ם פ"א מביכורים הי"א - וכן בפ"י הי"ז שפסק דרה"ג ניתן גם לכהנות].

ולענין פדה"ב נחלקו הראשונים דדעת הרמב"ם בפ"א [מביכורים] ה"י דאין ניתנין אלא לזכרי כהונה בלבד שכן נאמר בו "ונתתה הכסף לאהרן ולבניו" אמנם שיטת התוס' בקידושין דף ת. ובפסחים מט: דנותנין

אף לכהנות, ועיין בהרא"ש [סוף בכורות] שהקשה דכיון דכתיב "ונתתה הכסף לאהרן ולבניו" א"כ האין אפשר ליתן לכהנות, וצ"ל כשיטת התוס' דהך קרא כתיב בפרשת במדבר לענין בכורות מדבר ואין למדין דורות משעה, ודו"ק. וע"ע בספר שיח השדה [ליקוטים סי' י"ב] מש"כ לדון אי כהנת כשרה לראות הנגעים [ועיין רמב"ם פ"א מטו"צ ה"ה שפסק דכהנת אינה כשרה לטהרת המצורע].

והנה ברש"י מבואר דהך כהנת איירי אפילו באשת ישראל, דכיון דקדושה לית להו דאינן אסורין לזרים הרי מותרת בהן, ול"ד לתרומה וכו'. משמע מרש"י דאין נותנין תרומה לכהנת הנשואה לישראל כיון דתרומה אסורה לזרים ולא אמרינן שמקיימין הנתינה בכהנת, והכהנת תמכור התרומה אח"כ לכהן.

אמנם יל"ע לפי"ז מה הדין בלוי' הנשואה לישראל אם אפשר לקיים בה נתינה דמעש"ר כיון דמעש"ר מותר לזרים א"כ דינו כמתנות דולו"ק דניתנין אף לכהנת, ועיין מנ"ח מצו' שצ"ה שהסתפק בזה, ועיין מש"כ מו"ח שליט"א בדרי"א פ"א [ממעשר] בציון ההלכה סק"ז להוכיח מדברי הרמב"ן והרשב"א והריטב"א ביבמות דף פ"ו ע"א דמעש"ר ניתן ללוי' הנשואה לישראל, יעוי"ש.

ולענין ישראלית הנשואה לכהן, עיין בדרי"א פ"ו [מתרומות] סק"ו שכתב דהנותן לבת ישראל הנשואה לכהן מקיים ג"כ מצות נתינה, ובציון ההלכה שם סק"א כתב הטעם דלא גרע מהנותן לכהנת כהן אפילו בלי דעת הבעלים דמקיים מצות נתינה ושניהן ילפינן מקנין כספו.

אמנם לענין מתנות דולו"ק כתב הערוך השלחן דאין מקיימין בה מצות נתינה, וצ"ב החילוק בין מתנות דולו"ק לבין מתנות דתרומה.

ובדרי"א פ"ט מביכורים בביאה"ל סעיף כ' כתב לבאר החילוק דתרומה שאסורה לזרים עיקר מצות נתינה שתהא נאכלת לכהן ולקנין כספו ולכך כשמאכיל לקנין כספו קיים המצו', אבל מתנות אין ענינה שתהא נאכלת לכהן דהא מותר גם לעכו"ם או לכלבים, אלא מצותו הוא להנתן דוקא לכהן והאשה אינה כהנת ואין כאן דין קנין כספו.

אמנם הקשה שם דהא מעש"ר מותר לזרים ואפ"ה מבואר דמקיימין מצות נתינה בישראלית הנשואה ללוי, יעוי"ש. וע"ע מש"כ בדרי"א פ"א [ממעשר] בציון ההלכה סק"ח בענין זה.